

ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหามากและมีขอบเขตกว้างขวางเพราะได้รวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ เขาคู่ด้วยกัน คือ จิตวิทยา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา มนุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ปรัชญา วรรณคดี วิทยาศาสตร์ ศิลป ดนตรี และศาสนา¹ แต่สำหรับวิชาสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึงวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการสอนดังนี้ คือ

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม
2. ให้มีความรู้ความเข้าใจในความเป็นมาในอดีตทางสังคม ทางวัฒนธรรม และสภาพปัจจุบัน ทางการเมือง ซึ่งชนแต่ละชาติได้สร้างสมกันมาตามประวัติศาสตร์ของชาตินั้น ๆ
3. ให้เข้าใจซาบซึ้งในคุณค่าทางศีลธรรมและวัฒนธรรม และปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ
4. ให้มีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ**การตัดสินใจ**โลก และการสงวนทรัพยากรของสังคม
5. ให้รู้จักเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ตลอดจนสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งพลเมืองแต่ละคนพึงมีต่อประเทศชาติของตนและสังคมประชาธิปไตย

¹ Leonard S. Kenworthy, Guide to Social Studies Teaching in Secondary Schools (California : Wordsworth Publishing Company, 1962), p.3.

6. ใหญ่จักเหตุผล เข้าใจในหลักการและระเบียบวิธีในการแก้ปัญหาและรู้จักประเมินผล¹

มีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความเห็นตรงกันว่าจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาสังคมศึกษานั้นก็เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน² ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเสริมสร้างค่านิยมขั้นพื้นฐาน มีอุปนิสัยที่น่าพึงปรารถนา มีทัศนคติอันเป็นที่ยอมรับ และมีทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการที่จะเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้จักแสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในตนเองอย่างถ่องแท้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือสามารถปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ความคิด ความเชื่อ ของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ตลอดจนประเทศชาติ สามารถนำเอาความรู้ที่ตนได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

✓ เนื่องจากวิชาสังคมศึกษาจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมและมีขอบเขตกว้างขวางดังโกลดาวมาแล้ว นักเรียนจะเรียนจากหนังสือแบบเรียนเพียงเล่มเดียวหรือสองเล่ม หรือจากคำสอนของครูในชั้นเรียนย่อมไม่พอ ครูสังคมศึกษาก็เช่นกันจะค้นคว้าจากหนังสือเพียงสองสามเล่ม เพื่อประกอบการสอนหรือยึดหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งเป็นหลักนั้นไม่พอ เพราะเท่ากับว่าครูและนักเรียนต่างหยุดอยู่กับที่ในขณะที่โลกและสังคมเคลื่อนที่ไปเรื่อย ๆ การที่ครูสังคมศึกษาตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคม ทำให้สามารถประยุกต์ความรู้และความเข้าใจ เข้ากับเนื้อหาในหลักสูตร ในขณะที่แบบเรียนส่วนใหญ่มักจะเขียนมาเป็นเวลา

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (พระนคร:คุรุสภา, 2511), หน้า 14.

²Kenworthy, loc.cit.

หลายปีแล้ว ดังนั้น การที่จะทำให้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนหนึ่งอยู่ที่ ความพยายามของครูสังคมศึกษา¹ ที่จะรวมเอาปัญหาในสังคม ปัญหาในชีวิตประจำวัน มาจัดเป็นประสบการณ์ให้นักเรียน ได้พิจารณาใช้ความคิดของตนค้นหาข้อมูลมาแก้ปัญหา ควบคู่การให้นักเรียนรู้จักแหล่งความรู้ต่าง ๆ และรู้จักใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น หอสมุด และแหล่งวิทยากรในชุมชน

นอกจากนี้ นักการศึกษาสมัยใหม่ต่างมีความเห็นร่วมกันว่าการสอนโดยครูเป็นผู้ บอกรหรืออธิบายและนักเรียนเป็นผู้ฟัง หอจจนจำได้ไหลลทางการศึกษานอกรกว่าการให้ นักเรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้แนะแนวทาง²

แหล่งวิทยากรที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ดีที่สุดได้แก่ หอ สมุดโรงเรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาคนควาเป็นศูนย์กลางแห่งความงาม ทางคาน จิตใจ เป็นศูนย์กลางแห่งความรื่นรมย์ การแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิด เป็นแหล่งกลาง ที่จะสนับสนุนใ้การศึกษาของนักเรียน และการสอนของครูดำเนินก้าวหน้าไปตามหลักสูตร ของโรงเรียนที่ใ้กว้างไว้³

ในปัจจุบันใ้มีการอภิปรายและพิจารณากันอย่างกว้างขวางถึงความสำคัญของหอ สมุดโรงเรียนจากบุคคลทุกวงการ เช่น ฮาร์เปอร์ (Harper) กล่าวว่า "ในการสอนวิชา ใด ๆ ก็ตาม การสอนโดยใ้หอสมุดจะเป็นวิธีสอนที่ใ้คดเต็มที่สุด"⁴ ริดเคอร์ (Reader) กล่าวว่า "เมื่อไม่นานมานี้ความคิดเห็นของคนเราเกี่ยวกับหอสมุดโรงเรียนใ้เปลี่ยนไป

¹ Jonathan G. McLendon, Social Studies in Secondary Education (New York : Macmilland, 1956), p.13.

² Samuel Baskin, Higher Education : Some New Development (New York McGraw-Hill, 1965), pp.196-200.

³ ทรรคณียา กัลยาณมิตร, "บริการและกิจกรรมของหอสมุดโรงเรียน," วารสาร หอสมุด 3 (กรกฎาคม-สิงหาคม-กันยายน, 2504), 8.

⁴ William Rainey Harper, The Trend in Higher Education, (Chicago : University of Chicago Press, 1965), p.126.

แต่เดิมเชื่อว่าห้องสมุดมีความจำเป็นต่อโรงเรียนน้อยมาก แต่ปัจจุบันเชื่อกันว่าห้องสมุดมีความจำเป็นยิ่งยงส่วนหนึ่งของโรงเรียน¹ นอกจากนี้ดักลาส (Douglas) ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียนว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนจนกลายเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จะขาดเสียมิได้ เพราะเป็นที่ซึ่งนักเรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้ได้เต็มที่² ✓

เท่าที่นักวิจัยในวงการต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการศึกษา จะเห็นได้ว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนซึ่งจะขาดเสียมิได้ เนื่องจากห้องสมุดเป็นศูนย์กลางที่นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ได้อย่างเต็มที่ นอกจากห้องสมุดจะมีความสำคัญในด้านการให้เนื้อหาวิชาความรู้แล้ว ห้องสมุดยังเป็นแหล่งที่ช่วยฝึกให้นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับการอยู่ในสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ รู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและผู้อื่น เช่นนักเรียนย่อมรู้ความมีสิทธิที่จะเข้าใช้บริการของห้องสมุด และจะต้องรู้ถึงหน้าที่ที่ตนจะต้องปฏิบัติต่อห้องสมุด รู้จักใช้และระมัดระวังรักษาหนังสือของห้องสมุดอันเป็นสาธารณะสมบัติ ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาสังคมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการในข้อที่ว่า การสอนวิชาสังคมศึกษามีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้รู้จัก เคารพสิทธิ และความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนพึงมีต่อสังคมประชาธิปไตย และให้มีความรับผิดชอบที่ตนนอกจากนี้ห้องสมุดยังมีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนรักการอ่านหนังสือ ซึ่งเท่ากับเป็นการฝึกทักษะในการอ่านหนังสืออันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองด้วย³

¹Ward G. Reader, A First Course in Education, 5th ed., (New York: Macmillan Company, 1960), p.144.

²Mary Peacock Douglas, "The Library in the Modern Primary School" The Primary School Library and Its Services, (Paris : UNESCO, 1961), pp.13-5.

³แมนมาส ขวลิขิต, "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน," บรรณารักษศาสตร์ยุคครูมัธยม (พระนคร:สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2507), หน้า 8.

เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งจึงควรมีห้องสมุดที่โคมาทรฐานกล่าวคือ มีหนังสือและอุปกรณ์เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียนในโรงเรียน มีบริการที่สะดวก รวดเร็วและเป็นกันเอง ห้องสมุดโรงเรียนที่จะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างแท้จริงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นหน่วยที่จะให้บริการ (A Service Agency) โดยทำงานร่วมกับครูและนักเรียนในโครงการศึกษา ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางของการให้บริการยืมหนังสือและอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ครูทุกคนในโรงเรียนสามารถขอความร่วมมือจากห้องสมุดในการจัดหนังสือจองไว้สำหรับให้นักเรียนคนควาประกอบการเรียนและทางห้องสมุดควรจะไคมีการจัดนิทรรศการแสดงหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรืออาจแนะนำหนังสือใหม่ให้ครู และนักเรียนทราบโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง
 2. เป็นหน่วยการสอน (A Teaching Agency) โดยช่วยสอนและแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุดที่ถูกตองให้แกครูและนักเรียน เพื่อให้การใช้บริการของห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจให้คำแนะนำเป็นส่วนตัว หรืออาจจะจัดให้มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดที่ถูกตองในโรงเรียน
 3. เป็นศูนย์วัสดุอุปกรณ์ (A Material Center) คือเป็นศูนย์รวมวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาทุกชนิด ไคแกสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร กฤตภาค จุลสาร สารานุกรม รูปภาพ และโศตทัศน์วัสดุทุกชนิด เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ ภาพยนตร์ ฟิล์ม-สตริป สไลด์ เทปบันทึกเสียง แผนที่ ลูกโลก หุ่นจำลอง รูปปั้น และอื่น ๆ
- ปัจจุบันนี้ห้องสมุดโรงเรียนในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ไคมีการปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นศูนย์วัสดุอุปกรณ์อย่างแท้จริง
4. เป็นศูนย์การอ่าน (A Reading Center) โดยห้องสมุดเป็นแหล่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน แต่ทั้งนี้การจัดห้องสมุดและบริการของห้องสมุดจะต้องสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ห้องสมุดด้วย¹

¹Lester W. Anderson and Lawren A. Van Dyke, School Administration, (Boston: Houghton Mifflin, 1963), p.282.

อย่างไรก็ตามครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ มีโอกาสมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียนที่จะกระตุ้นและแนะแนวทางให้นักเรียน เข้าใช้บริการห้องสมุดบ่อยครั้ง ถ้าครูรู้จักให้งานนักเรียนไปคนควาอยู่เสมอ นักเรียนก็จะมีโอกาสเข้าใช้ห้องสมุดได้มาก

นอกจากนี้บรรณารักษ์ยังมีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการใช้ห้องสมุดโดยการจัดนิทรรศการและป้ายนิเทศเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจของห้องสมุด เพื่อเป็นการชักจูงให้นักเรียนสนใจเข้าใช้ห้องสมุด และบริการที่สะดวกรวดเร็วรวมทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็มีส่วนชักชวนให้นักเรียนเห็นว่าห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการที่น่าสนใจไม่ใช่เป็นเพียงแต่แหล่งเก็บหนังสือเท่านั้น

บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนตามที่กล่าวไว้ในมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ วุฒิต่ำกว่า ป.ศ.สูง หรือ ป.ม. และได้รับอนุญาตปฏิบัติงานบรรณารักษศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือได้วิชาชุดบรรณารักษศาสตร์ ระดับ ป.ม. หรือได้รับการอบรมการจัดดำเนินงานห้องสมุดจากศึกษานิเทศ หรือจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ครบทุกหมวดวิชา ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงาน และการบริการของห้องสมุดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เรื่องคุณสมบัติของบรรณารักษ์แล้ว ยังต้องคำนึงถึงอัตราส่วนระหว่างบรรณารักษ์กับนักเรียนในโรงเรียนด้วย

ในมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนระบุว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน ให้มีบรรณารักษ์ปฏิบัติงานเต็มเวลา 1 คน และให้เพิ่มบรรณารักษ์อีก 1 คน ต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุก 500 คน เพื่อให้บริการของห้องสมุดเป็นไปอย่างทั่วถึง

ในด้านการดำเนินงานของบรรณารักษ์ได้ระบุนหน้าที่ของบรรณารักษ์ไว้ว่ามีหน้าที่ในการจัดหาหนังสือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียน จัดห้องสมุดให้พร้อมที่จะให้นักเรียนและครูใช้ศึกษาคนควา และยืมไปตามความต้องการ แนะนำวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกตองแก่นักเรียน ตลอดจนให้นักเรียนมีเวลาใช้ห้องสมุดโดยสม่ำเสมอ ให้ความร่วมมือแก่ครูในการให้บริการของห้องสมุดเพื่อประโยชน์ในการสอนจัดให้นักเรียนช่วยงานห้องสมุด และจัดบริการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริม

ให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของการไรห้องสมุด

สิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องสมุด ห้องสมุดควรจัดหาสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่าไว้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดอย่างเพียงพอ

ห้องสมุดที่ไ้มาตรฐานควรมีหนังสืออ่านสำหรับนักเรียนโดยเฉลี่ยประมาณ 5-7 เล่มต่อ 1 คน หนังสืออ่านประเภทต่าง ๆ ที่ควรมีไว้ในห้องสมุดได้แก่ หนังสือค้นคว้าอ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม ซึ่งเหมาะกับความรูู้ และความเข้าใจของนักเรียน หนังสือส่งเสริมหลักสูตรของโรงเรียนคือ หนังสือประเภทที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หนังสือแบบเรียนต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบเรียนบังคับใช้และแบบเรียนที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ได้ หนังสือสำหรับครูใช้คนกว่าหาความรู้ เพื่อประกอบการสอนและเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพ ตลอดจนหนังสือที่ให้ความบันเทิงซึ่งมีสาระประโยชน์ในทางสร้างสรรค์เช่น นวนิยายที่มีคุณค่า

นอกจากนี้ห้องสมุดยังต้องจัดหาวารสารตามสายวิชาในหลักสูตรและวารสารเพื่อความรู้และความบันเทิงอื่น ๆ อีกไม่น้อยกว่า 10 ฉบับ

หนังสือพิมพ์ในห้องสมุด ควรมีไม่ต่ำกว่า 3-5 ฉบับ

ส่วนวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ นั้นห้องสมุดควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสมเช่น แผนที่ ลูกโลก หุ่นจำลอง รูปปั้น ภาพยนตร์ สไลด์ และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ห้องสมุดโรงเรียนไ้มาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้¹

การที่จะให้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นห้องสมุดที่ใ้บริการได้คือสิ่งที่กล่าวมาแล้วจำเป็นต้องใ้บริการสนับสนุนจากผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพราะถ้าผู้บริหารการศึกษาไม่เห็น

¹สุทธิลักษณ์ อัมพวงศ์, "มาตรฐานของห้องสมุดในประเทศไทย," เอกสารบรรณารักษศาสตร์ เล่ม 8 (สิงหาคม, 2511), 32-6.

ความสำคัญและคุณค่าของห้องสมุดโรงเรียนก็ย่อมจะพยายามหาหนทางให้คงประมาณที่จะนำมาปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนให้ไคมาตรฐาน

อย่างไรก็ตามห้องสมุดโรงเรียนจะมีประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อครูและนักเรียนรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกตอควย นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มูลเหตุที่จูงใจให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต" มีดังนี้คือ

1. วิชาสังคมนตรีเป็นวิชาที่สำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งกำลังมีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมนตรีและเศรษฐกิจ เป็นวิชาที่จะช่วยอบรมกล่อมเกลานักคมนตรีให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมนตรีที่ บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคมนตรีนั้น ๆ การเรียนรู้จากหนังสือเพียงเล่มสองเล่มไม่สามารถช่วยให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมนตรี จึงจำเป็นต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถแสวงหาได้จากห้องสมุดโรงเรียน

2. ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนสังคมนตรีจะได้นำผลของการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมนตรี โดยให้ประโยชน์จากห้องสมุดโรงเรียนเข้าช่วย เพื่อทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมนตรีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง "การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต" ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาข้อเท็จจริงในการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมนตรีของครูสอนวิชาสังคมนตรีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับ

1. ประเภทของหนังสือและวารสารที่ครูและนักเรียนสนใจอ่านในห้องสมุด
2. วิธีการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคัมศึกษา
3. บริการของห้องสมุดที่จัดให้แก่ครูและนักเรียน
4. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ห้องสมุด

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาการใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานครจำนวน 5 แห่ง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนวิชาสังคัมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานครในปีการศึกษา 2516 จำนวน 20 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเดียวกัน ในปีการศึกษาเดียวกัน จำนวน 300 คน

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การใช้ประโยชน์ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคัมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต" ผู้วิจัยคาดว่าผลของการวิจัยจะมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

- ① เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ห้องสมุด เพื่อการเรียนการสอนสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนมองเห็นความสำคัญและคุณค่าของประโยชน์ห้องสมุดที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษาและรู้จักวิธีใช้ประโยชน์ห้องสมุดที่ถูกต้อง
- ③ เพื่อเป็นแนวทางให้บรรณารักษ์ได้ปรับปรุงวิธีการให้บริการในห้องสมุด
4. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาหาทางส่งเสริมให้บริการของห้องสมุดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้วิจัยเองในฐานะที่เป็นครูสอนสังคัมศึกษาและแก่ผู้ที่จะทำการวิจัยในทำนองเดียวกันต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาประกอบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย
มีวิธีดำเนินงานเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหนังสือ เอกสารวิทยานิพนธ์ และวิจัยต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับครูสอนวิชาสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชุดหนึ่ง และอีกชุดหนึ่งสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้
วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็น 2 แบบคือ แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) และ
แบบปลายเปิด (Open-end) โดยอาศัยแนวในการสร้างจากหนังสือและวิทยานิพนธ์ที่
เกี่ยวข้องกับการวิจัย แบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกเป็นข้อมูลส่วน
ตัวของผู้ตอบ เช่น เพศ ชั้นที่เรียน หรือสอน ภาคที่สอง เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับ
ความสนใจในการอ่าน การไร้ทองสมุดในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา และข้อเสนอ
แนะในการปรับปรุง การไร้ประโยชน์ของสมุดเพื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปทดลองกับครูสอนวิชาสังคมศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น 10 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 30 คน ในโรงเรียนบางกะปิศึกษา
และโรงเรียนเทพศิรินทร์ เพื่อหาข้อบกพร่อง และทำการแก้ไขก่อนพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่
แท้จริง

3. วิธีเลือกตัวอย่างประชากร

3.1 ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 แห่ง
เป็นโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย และสังกัดวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียน
สหศึกษา และมีห้องสมุดโรงเรียนเปิดบริการในปีการศึกษา 2516 ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน
4. โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
5. โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา

3.2 ประชากรที่ใช่คือ ครูสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่เลือกไว้โรงเรียนละ 4 คน โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากหัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษาของแต่ละโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาจัดเลือก โดยไม่คำนึงถึงเพศของประชากรที่เป็นครู รวมทั้งสิ้น 20 คน และสุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นละ 20 คน โรงเรียนละ 60 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือจับสลากตามเลขที่ของนักเรียน ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อประจำชั้น โดยแยกเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน รวม 300 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้นำจดหมายขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนที่เลือกไว้จากคณะมัณฑนวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปให้อาจารย์ใหญ่พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ให้อาจารย์ใหญ่ทราบแล้วกำหนดวันส่งและรับแบบสอบถามคืน แบบสอบถามที่ส่งให้ครู 20 ชุด ได้คืนมาครบ 20 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนแบบสอบถามนักเรียนส่งไป 300 ชุด ได้คืนมาครบ 300 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 รวมแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 320 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

5. วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล คิดค่าตอบเป็นร้อยละของจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอในรูปของตาราง

คำจำกัดความ

ห้องสมุดในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงห้องสมุดโรงเรียนสาธิตกรุงเทพมหานคร สังกัดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง

วิชาสังคมศึกษา หมายถึง วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และ
ศีลธรรม ที่จัดสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครูสังคมศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนสาธิต ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิตซึ่ง
ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นประชากรของการวิจัยครั้งนี้

โรงเรียนสาธิต ในที่นี้หมายถึง โรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร สังกัด
มหาวิทยาลัย และสังกัดวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกไว้ในการศึกษาครั้งนี้

ความจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำการวิจัยเฉพาะ เรื่องที่เกี่ยวกับ
ประเภทของหนังสือและวารสารที่ครูและนักเรียนสนใจอ่านในห้องสมุด วิธีการใช้ประโยชน์
ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา บริการของห้องสมุดที่จัดให้แก่ครูและนักเรียน
และขอเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้ประโยชน์ห้องสมุด
2. วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ใช้เฉพาะแบบสอบถามเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเวลาจำกัด
หากได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีอื่น ๆ เช่น วิธีสังเกตการใช้ห้องสมุดของครูและนักเรียน
และวิธีสัมภาษณ์บรรณารักษ์ด้วยแล้ว การรวบรวมข้อมูลจะมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. แบบสอบถามที่ได้อาจสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจนพอซึ่งมีผลให้บางคำตอบไม่
ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ
4. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจตอบแบบสอบถามบางข้อไม่ตรงกับความเป็นจริงที่เคี่ยว
โดยอาจเกรงว่าจะมีผลใดผลเสียจากการตอบแบบสอบถาม